

Інноваційні стратегії євроспільноти:

від Лісабонської стратегії до стратегії "Європа 2020"

Європейський дослідницький простір – це спільний майданчик країн-членів ЄС та асоційованих країн, побудований для формування консолідованої політики у сфері досліджень та інновацій і забезпечення вільного руху дослідників та знань.

Сучасна концепція Європейського дослідницького простору складається із семи спільно визначених Європейською Комісією пріоритетів:

- збільшення інвестицій у сфері "зеленого" та цифрового майбутнього
- покращення дослідницької інфраструктури та засобів для науковців
- сприяння мобільності та можливостям кар'єрного розвитку
- підтримка відкритої науки та обміну знаннями
- гендерна рівність
- посилення залучення громадян, дослідницьких та інноваційних організацій

Інформаційний бюлетень №5
Квітень, 2023

Європейський дослідницький простір було створено в процесі реалізації Лісабонської стратегії розвитку (*the Lisbon Strategy*), яку було прийнято в 2000 році.

Лісабонська стратегія являла собою план дій щодо розвитку економіки ЄС на період до 2010 року. Її метою було перетворення ЄС на найбільш конкурентоспроможну і динамічну економіку, засновану на знаннях, здатну до сталого економічного зростання зі збільшенням кількості та поліпшенням якості трудового потенціалу, а також з посиленням соціальної згуртованості.

Основними векторами нової стратегії стали:

- підтримка знань та інновацій в Європі

- реформа політики державної допомоги
- вдосконалення та спрощення регуляторного середовища, в якому працює бізнес, та завершення формування внутрішнього ринку послуг
- усунення перешкод для вільного пересування у сферах транспорту, праці та освіти
- розробка спільного підходу до економічної міграції
- підтримка зусиль, спрямованих на подолання соціальних наслідків економічної реструктуризації

Через 5 років після початку реалізації Лісабонської стратегії дослідницькою групою ЄС було здійснено аналіз її поточного прогресу та зроблено висновки про його непереконаливість.

Також було введено процес реформування, в рамках якого всі цілі мали переглядатися кожні три роки, а за неуспішними пунктами мала надаватися допомога.

Країнам-члена ЄС не вдалося повною мірою досягти задекларованих цілей. В окремих випадках Лісабонську стратегію називали провальною. Основна причина - це необов'язковість її виконання на національному рівні.

Офіційна оцінка Лісабонської стратегії відбулася в березні 2010 р.

на Європейському саміті, де також була представлена нова Стратегія "Європа 2020" (*Europe 2020*).

У стратегії "Європа 2020" було визначено п'ять головних цілей, які Європейський Союз мав досягти для стимулювання зростання та зайнятості:

- підвищити рівень зайнятості населення у віці 20-64
- досягти цільового показника інвестування 3% ВВП у науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, зокрема, шляхом покращення умов для інвестицій приватного сектору, а також розробити новий індикатор для відстеження інновацій.
- цілі 20-20-20 (скоротити викиди парникових газів на 20-30%, збільшити частку відновлюваних джерел енергії у кінцевому енергоспоживанні до 20%, досягти підвищення енергоефективності на 20%)
- зменшити частку тих, хто рано залишає школу, до 10% з 15%, збільшити частку населення у віці 30-34 з вищою освітою з 31% до 40%.
- зменшити кількість європейців, які живуть за національною межею бідності, на 25%, що дозволило б вивести з бідності 20 мільйонів людей.

Хоча виконання стратегії "Європа 2020" стало значно успішнішим у порівнянні з її попередницею, а реакції на ініціативи були здебільшого позитивними, існував певний скептицизм щодо здатності Комісії переконати 28 країн-членів ЄС у правильності обраних пріоритетів.

Деякі представники ділових кіл не знайшли сильних стимулів для змін, а Німеччина не вітала подальших пропозицій щодо управління ЄС.

Порівняльний аналіз Лісабонської стратегії та Стратегії «Європа 2020» свідчить про спадкоємність стратегічних цільових орієнтирів та стійку орієнтацію на інноваційні фактори як основу конкурентоспроможності ЄС.

Порівнюючи стратегічну мету обох програм, слід зазначити, що початково це було створення найбільш динамічної та конкурентоспроможної економіки в світі, заснованої на знаннях і здатної до сталого зростання через підвищення зайнятості, соціальної згуртованості та збереження навколишнього середовища, яка з часом реалізації Лісабонської стра-

тегії перефокусувалася на економічне зростання та зайнятість. У той час як мета Стратегії "Європа 2020" була переглянута з акцентом на забезпечення економічного зростання, заснованого на засадах розумності, сталості та інклюзивності.

Окрім цього "Європа 2020" вже не обмежувалася виключно країнами-членами ЄС. Глобалізаційні виклики підштовхнули європейських політиків розширити географію Стратегії, таким чином, щоб вона служила гарним орієнтиром для держав-кандидатів і сусідів ЄС, в тому числі і для України, для вибудовування власної політики, ґрунтуючись на запропонованих Європою цілях і завданнях.

Досвід реалізації обох стратегій переконливо свідчить про те, що їх успіх залежить від політичної волі та узгодженості дій не лише інститутів ЄС, але і національної влади. А наскрізною метою лишається створення нової економіки, заснованої на знаннях. Ще більшого відображення це набуло у наступній програмі ЄС - "Горизонт Європа" 2021-2027, якій буде присвячено травневий випуск інформаційного бюлетня.

Більше інформації ви знайдете на онлайн-платформі

["Європейський дослідницький простір як орієнтир розвитку педагогічної науки в Україні"](#)

The Project is supported by
European Educational Research Association
and
Ukrainian Educational Research Association

European Research Area
Reference Point for the Development of Pedagogical Science in Ukraine:
Info Hub of the Institute of Pedagogy NAES of Ukraine